

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi B.C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt
III AUa 1394/18,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 5 września 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1394/18 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej B.C. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2 000
(dwa tysiące) złotych;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie
na rzecz B.C. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

(P.S.)

UZASADNIENIE

Skargą z 24 kwietnia 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, B.C., zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt: III AUa 1394/18 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, (2) wydanie przez sąd rozpatrujący skargę zaleceń, zobowiązujących Sąd Apelacyjny w Krakowie do odpowiednich czynności, w postaci zebrania pełnej dokumentacji powoływanej przez strony jako dowody w sprawie, koncentracji i oceny zebranego materiału dowodowego celem ustalenia pełnych stanowisk stron, wyczerpania przez strony inicjatywy dowodowej oraz rozstrzygnięcia sprawy oraz wydania orzeczenia merytorycznego w sprawie – w terminie jednego miesiąca od dnia wydania orzeczenia w przedmiocie rozpoznania niniejszej skargi na przewlekłość, (3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20 000 zł przyjmując wysokość sumy pieniężnej w wysokości 4000 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, a także (4) zasądzenie na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kosztów postępowania zainicjowanego skargą na przewlekłość, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przewidzianych.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że w dniu 12 grudnia 2018 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wpłynęła odpowiedź skarżącej na apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 8 października 2018 r. Do dnia 3 marca 2023 r. kiedy to do pełnomocników stron przesłane zostały zawiadomienia o rozprawie apelacyjnej wyznaczonej na dzień 25 kwietnia 2023 r. w sprawie nie były podejmowane żadne czynności. Zdaniem skarżącej doszło do rażącego naruszenia jej prawa do rozpoznania sprawy bez uzasadnionej zwłoki, przejawiającej się w bezczynności Sądu Apelacyjnego w Krakowie mającej miejsce w okresie od wpływu odpowiedzi na apelację do dnia wyznaczenia terminu na jej rozpoznanie oraz w zaniechaniu wyznaczenia w powyższym czasie wcześniejszego terminu rozprawy apelacyjnej. Zdaniem skarżącej w przedmiotowym postępowaniu spełnione zostały wszelkie wymogi związane z możliwością wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w okresie zdecydowanie wcześniejszym, nieprzekraczającym 6 miesięcy od chwili otrzymania odpowiedzi

na apelację i jej zakończenia. Analiza akt postępowania nie wskazuje również, aby istniały jakkolwiek przyczyny prowadzące do konieczności odwlekania wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w jakimkolwiek stopniu. W ocenie skarżącej główna i zasadnicza przyczyna wydłużania czasu trwania postępowania wynika z organizacji pracy sądu. Z tych wszystkich względów, skarżąca domaga się przyznania odpowiedniej kwoty w wysokości 20 000 zł, która uwzględnia nie tylko czas trwania postępowania, ale także okoliczność, że sprawa nie może zostać rozpoznana i zakończona pomimo jej standardowego charakteru. Sposób prowadzenia postępowania wywołuje skarżącej szkodę, zaś jej sytuacja jest niepewna i może prowadzić do pogorszenia sytuacji finansowej. Wskutek długotrwałego oczekiwania na zakończenie postępowania i związanego z tym stresu oraz stanu niepewności, u skarżącej nasiliły się w znacznym stopniu dolegliwości z jakimi borykała się już wcześniej związane z nadciśnieniem oraz z układem pokarmowym. Dodać również należy, iż w razie ewentualnego utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie, skarżącej należałyby się dodatkowe świadczenia związane z posiadanym przez nią stażem pracy w warunkach szczególnie szkodliwych, jakich obecnie jest pozbawiona, a które mogłaby przeznaczyć na zakup koniecznych lekarstw, co jeszcze bardziej potęguje rozmiar odniesionej przez nią szkody spowodowanej przewlekłością.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z 11 maja 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość

postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku,

w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z odwołania B.C. trafiła do Sądu Okręgowego w Krakowie 4 czerwca 2018 r., zaś postępowanie przed tym sądem zakończyło się wydaniem wyroku w dniu 8 października 2018 r. Akta sprawy wraz z apelacją organu rentowego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 27 listopada 2018 r. i w tym samym dniu sprawie przydzielono sędziego referenta. W dniu 12 grudnia 2018 r. do akt sprawy wpłynęła odpowiedź skarżącej na apelację datowana na 7 grudnia 2018 r. W dniu 31 stycznia 2023 r. dokonano zmiany sędziego referenta. Zarządzeniem z 2 marca 2023 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 25 kwietnia 2023 r., na którym to terminie Sąd Apelacyjny w Krakowie wydał wyrok kończący postępowanie w sprawie.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy w celu rozpoznania apelacji organu rentowego w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony, jak również sam czas trwania postępowania przed sądem drugiej instancji wynoszący prawie 5 lat naruszał prawo skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 1394/18 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1394/18 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 20 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 4 czerwca 2018 r. tj. wpływu do Sądu Okręgowego w Krakowie odwołania skarżącej od decyzji ZUS, to za każde z czterech zakończonych lat postępowania na rzecz B.C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należało zasądzić kwotę 2 000 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej pełnej żądanej przez nią kwoty 20 000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających. Co więcej skarżąca nie wykazała, że opóźnienie w rozpoznaniu sprawy miało jakikolwiek wpływ na jej życie czy też stan zdrowia oraz, że sprawa miała dla niej szczególne znaczenie. Okoliczności tych skarżąca nie wykazała żadnymi dokumentami, zaś same

gołosłowne twierdzenia nie mogą stanowić podstawy do przyznania skarżącej kwoty wyższej aniżeli wskazana w sentencji postanowienia.

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie odpowiednich zaleceń, w szczególności, że postępowanie w sprawie zostało prawomocnie zakończone.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 3.

O kosztach postępowania skargowego w punkcie 4 postanowienia (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).

(P.S.)

[ł.n]